

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סא.

עין משפט נר מצוה

א נמי פ"ח מהל' ע"ז
ה"ל"א טו"ש"ע י"ד ד"ד קמה
סעי' א':
ק"ב ב מיי' פ"ג מהל'
עבודת כוכבים הלכה
ג ט"ז
ק"ל א מיי' ש"ס הלכה ג:
ק"ל ב ד"ה ו מיי' פ"ח מהל'
הלכה ה:

ריש לקיש אמר מותרת. פי' בהנאה ולא באכילה דמומר לעבודת כוכבים אסור לאכול משחיטתו אי נמי אפילו באכילה שרי כיון דלא היה מומר מעיקרא ובשחיטה זו הוא דנעשה מומרי: **איבה** יעבדו למעוטי מאי. תימה השתא נמי דאמר וזימיה יארה ללמדך תקשה ליה איכה יעבדו למעוטי מאי דלמעוטי שלא כדרכה בשאר עבודות לא אינטריך דמזיבחה נפקא דוקא עבודת פנים וע"כ איכה יעבדו לרבויהי אחא כגון פוער לפעור חורק אצן למרקוליס דלא נפקי ליה לא מזיבחה ולא מהשתחויה ואי לאו איכה יעבדו ה"ל דאפילו כדרכה צינין דך כיבוד וי"ל דאי השתחויה ללמד יארה לרביי בשאר עבודות אפילו שלא דך כבוד כגון פוער לפעור חורק אצן למרקוליס נמי לא צריך קרא דמהשתחויה נפקא אע"ג דעבודתה דך ציון כיון שעובדין אותה בכך וגדולה מזו צעי למימר הש"ס בצמוך דנפקא ליה פוער למרקוליס מהשתחויה דלהאי אינטריך איכה יעבדו אע"ג דלך עבודתו בכך אלא משום דעבודתו דך ציון וכ"ש פוער לפעור חורק אצן למרקוליס אע"ג דדך ציון כיון דעבודתו בכך: **בגניין** זיבחה בהמה צמריקליים. דמוזבח לאלהים נפקא לן ציבחה למכובדים אצל ציבחה למזבחים לא וא"ת אזריה שמענו מלא זיבחה עונש מנא ליה ציבחה למזבחים ועו"ק דמוזבח לאלהים שמענו לעיל עונש אצל אזריה לזיבחה שלא כדרכה מנא ליה דהא לעיל גבי השתחויה אינטריך קרא לעונש ואזריה שלא כדרכה וי"ל דזיבחה לאלהים לעונש ולא זיבחה לאזריה ויחא השתא דקאמר אס אינו ענין לכדרכה דהא כתיב אלהים יעבדו דה"ל אס אינו ענין למכובדים דהא כתיב וזבח לאלהים וגו' תנהו ענין למזבחים והשתא לכל שלא כדרכה אינטריך לא זיבחו ולא נקט מרקוליס אלא משום דתמס מזבחים לאו אורחיהו ציבחה ווא"ת ניימא דהני קראי למכובדים אצל למזבחים מנא לן דהא לקטן שלש השתחויות מנא אינטריך לשלל כדרכה למכובדים וחד לשלל כדרכה דמזבחים וי"ל כיון דגלי קרא גבי השתחויה דלא שני ה"ה בשאר עבודות וכן פ"י בקינות' לקמן: **האומר** אעבוד. פ"ה משנתרצה חייב דנפקא ליה מלא תאצה ולא תשמע אליו הא אצה ושמע חייב וקשה דלכתיב לא ס"ד האי טעמא עד דמיימי ליה דרבי יוסף אלא היינו טעמא דמקבלו עליו בצלוה: **ומר** סבר מסית לעצמו לא שמעי ליה. תימה נהי דלא שמעי

אסורה. הבהמה בהנאה ואע"פ שהשחיטה לאו לעבודת כוכבים היתה ואפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים נאסרה. וילפינן טעמא בשחיטת חולין ונ"ל. דגמר לה רבי יוחנן ממחשבת פגול דהויא מעבודה לעבודה דהשוחט את הזבח על מנת לזרוק את הדם למחר פיגול: **וריש לקיש אמר מותרת**. לא יליף חוץ מנשים ארץ מחשבין מעבודה לעבודה: הניחא. הא דמיימר לן זיבחה ללמד על הכלל ולא מוקמינן לה הא דהא דרשא לומר שמחשבת מעבודה לעבודה הא ניחא לרבי יוחנן דנפקא ליה לענין איסורי מחשבת פיגול איכה למימר דלענין איסורי גזרה נמי מהתם יליף ועל כרחיך אייתר ליה זיבחה אלא לר"ל דלא יליף עבודת כוכבים מפיגול ניימא דהאי זיבחה להכי הוא דלתא שמחשבין מעבודה לעבודה: העובדי כוכבים העובדין את ההרים תניא בצמקת ע"ז (דף מה). ההרים מותרין בהנאה דכתיב אלהיהם ע"ז וההרים א"ל וההרים אלהיהם: **ועובדיהם** צמיק. אע"ג דמחזרי לא מתסר עבודת כוכבים מיהא הוי. והכא נמי לא בעיא קרא הואיל ושחיטה נזקק וריקה היא והא חשב בשחיטה ע"מ לזרוק הוא ליה כעובד עבודת כוכבים דהא זריקה בלא שחיטה לא סגי הלכך על כרחיך אי השתחויה ללמד על הכלל נפקא ליה לא ה"ל למיכתב זיבחה: איכה יעבדו. דמשמע כדרכה אין שלא כדרכה לא: **למעוטי** מאי. שלא כדרכה מאחר דילפינן בהשתחויה לפילו אינה עבודת פנים מחייב שלא כדרכה אי ניימא למעוטי עבודת ציון לעבודת כוכבים שעבודתה דך כבוד כגון פוער עמנו לעבודת כוכבים שזובחין א) למה לי למעוטי מהאי קרא: **הא מהשתחויה נפקא**. שמלמדת על הכלל שאינו חייב אלא דך כבוד מניין לזיבחה בהמה: **האומר** אעבוד. משעשה שהקמתו ונתרצה חייב מיתה דנפקא לן לקמן ע"ג מלא תאצה ולא תשמע הא אצה ושמע חייב מיד: **אלך ואעבוד**. שמחוסר הליכה אע"ג דאיכה למימר אדהכי הדר ציה: **גלך ונעבוד**. אע"פ שכלל עמנו עם אחרים דאיכה למימר הני אחרים לא אזלי ואיחו נמי לא לזיל: **א"ל**. מתיי' דקתני עובד אין אומר לא: **באומר** איני מקבלו

תורה אור השלם

1. השקפה לך פן תפקש אחריהם אחרי השמים מפניך ופן תירש לאלדודם לאמר איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם ואעשה בן גם אני: דברים י"ב
2. ולא זבחו עול את זבדיהם לשעירים אשר הם יזים אחריהם וקת עולם תהיה זאת להם לדרכם: ויקרא י"ז
3. לא תעשה לך פסל וכל המונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים שבות כ

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה למעוטי וכו' שזובח לה למה לי:

מוסף רש"י

ר' יוחנן אמר אסורה. קסרי מחשבין מעבודה לעבודה דילפינן חוץ מפנים ע"ז דר' ממשחבת פיגול של פנים שהשוחט על מנת לזרוק את הדם או להקטיר איזונין למחר וכו' ויקרא פיגול דחולין דר"ט. וריש לקיש אמר מותרת. לאכילה ובחיים י' ליש לקיש לא ליפינן דפסיח הוא דאמר רמנא השוחט על מנת לזרוק את הדם פיגול ואע"ג דלא זרק, דהוי מחשב מעבודה לעבודה. מעבודה זו על צמחה. אצל לענין עבודת כוכבים לא ע"ז דר' ואי אסורה אלא אסן שחט לעבודת כוכבים. בשחיטתה עבד עבודת כוכבים או זקק דמה לעבודת כוכבים (בחיים י'). מנין לזיבחה בהמה למרקוליס. אע"פ שעבודתו דך ציון נפקא בצמקת חזי עובדי דך כבוד ולא קיינא ביה איכה יעבדו ואעשה כן. ואפ"ה מנין שהוא חייב (בחיים י'). צמיקה (ע"ז נ"א). אם אינו ענין לכדרכה. לעבודת כוכבים שעבודתה ציבחה, דהא נפקא לן מאיכה יעבדו (שם). האומר אעבוד כר'. צמחה מכל הלשונות הללו הוי מסית וחיוב (קטן י"ט). **תנאי** שקלת מעלמא. איבדת כולת שאין אחא מולא מנאס מתקלן בכך. דמוקן הכן תמי מתימא חזא כמר וחדא כמר (שבת נ"ג) דלא ממשחבת מאלי דפליגי הכי (פסחים מה) ובעיני ביצה (ט').

אסורה וריש לקיש אמר מותרת הניחא לר' יוחנן אלא לריש לקיש בעי קרא מתקיף לה רב פפא ולרבי יוחנן לא בעי קרא עד כאן לא קא אסר רבי יוחנן אלא בהמה אבל גברא לא בר קטלא הוא ואתא קרא לחיובי גברא קטלא מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ולר"ל מי בעי קרא עד כאן לא קא שרי ר"ל אלא בהמה אבל גברא בר קטלא הוא מידי דהוה אמשתחויה להר' דהר' מותר ועובדה בסיוף א"ל רב אחא מדפתי לרבינא למאי דקאמר ליה רבא בר רב הונן לאבבי אימא יצאה השתחויה ללמד על הכלל כולו איכה יעבדו למעוטי מאי וכי תימא למעוטי הפוער עצמו לזובחים מהשתחויה נפקא מה השתחויה דרך כיבוד אף כל דרך כיבוד אלא למעוטי הפוער עצמו למרקוליס ס"ד אמינא הואיל ועבודתו בזיון הוא אף כל בזיון קמ"ל אלא הא דאמר רבי א"ל יעבדו למנין לזיבחה בהמה למרקוליס שהוא חייב שנאמר ואלא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אם אינו ענין לכדרכה דכתיב איכה יעבדו תניהו ענין לשלא כדרכה שלא כדרכה מהשתחויה נפקא התם בזיבחה להכעיס רב המנונא אירכסו ליה תורי פגע ביה רבה רמא ליה מתני' אהרדי תנן העובר עבודת כוכבים עובד אין אומר לא והאנן ע"ג תנן האומר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד א"ל באומר איני מקבלו עלי אלא בעבודה ר' יוסף אמר תנאי שקלת מעלמא תנאי היא דתנאי האומר בואו ועבדוני רבי מאיר מחייב דור' יהודה פומר היכא דפלאו כולי עלמא לא פליגי דכתיב לא תעשה לך פסל כי פליגי בדיבורא בעלמא רבי מאיר סבר דיבורא מילתא היא ורבי יהודה סבר דיבורא לאו מילתא היא דאמר ר' יוסף לאו מילתא היא דאמרי דאפילו לר' יהודה בדיבורא נמי חיובי מחייב (ד'תנן) רבי יהודה אומר לעולם אינו חייב עד שיאמר אעבוד אלך ואעבוד נלך ונעבוד במאי קמיפלגי במסית לעצמו ואמרי ליה אין קמפלגי מר סבר מסית לעצמו שמעי ליה ואין דקאמרי ליה קושטא הוא ומ"ס מסית לעצמו לא שמעי ליה מימר אמרי מ"ש

ליה ליחייב מיהא כשאר מסית דמחייב דביצורה כשכמניין לו עדים ואמרו היאך ניחא ליה מסית חיים ועבוד ע"ס ואזניס ואס אין חזור צו חייב דהכי משמע ויש לומר דוקא מסית לעבודת כוכבים דשמעי ליה דמשמחי בתריה טפי אצל מסית לעצמו לא חשבי מסית כיבי משום דלא שמעי ליה דאמרי מ"ש אינה מנין ועי"ל דכחילה שמעתיין פליגי צניסת והא דקאמריין לעיל היכא דפלאו כ"ע לא פליגי ר"ל צמיקת כ"ע לא פליגי דכיון דאי פלאו מחייב על כן יש לחייב המסית דביצורה צמיקת לעבודת כוכבים כי פליגי דביצורה צמיקת צניסת כשאמר אין דרבי מאיר סבר דיבורא מילתא הוא ומחייב ניסת ומסיק דניסת לעבודת כוכבים דשמעי ליה אפילו רבי יהודה מודה דמחייב דביצור כי פליגי צמיקת לעצמו אי מחייב ניסת או לא אצל צמיקת פשיטא דמחייב דביצורה:

עלי. בצלוה: אלא בעבודה. עד שאעבדנו דכל כמה דלא פלא ליה אין כאן אצה ושמע וסיפא דמשמע באמריה חייב שצקבלו עליו אלהותו מיד דכיון דאמר אעבוד מסתמא קצליה עליה בצלוה אי לא פירט דכיון דאמר אעבודו ע"ז אלא בעבודה: **בואו ועבדוני**. עושה את עצמו עבודת כוכבים ומסית בני אדם לעבדו: **מחייב**. מיתה כמסית: **רבי יהודה אומר לעולם אינו חייב**. שצביל דבור בלא מעשה אלא צניסת לעבודת כוכבים ואצה ושמע ואמר אעבוד אלך ואעבוד אצל באומר בואו ועבדוני פפור אלמא טעמא דרבי יהודה צמיקת אחרים לעצמו טעמא אחריהא הוא דהא צניסת חיובי מחייב דביצורה: **מסית לעצמו**. צמיקת אחרים לעצמו שיעבדוהו אי הוי מסית או לא: **לא שמעי ליה**. שהרי הוא אצל כמותם ואפילו הניסמית לשאר עבודת כוכבים א"ן ניסתין לעבוד אדם: